

Annie Ernaux

Annie Ernaux serà guardonada amb el **Premi Formentor**.

El jurat n'ha destacat

“un implacable exercici de veracitat que penetra els racons més íntims de la consciència” a més d’una “coherència narrativa, sostinguda amb rigor al llarg de més de quatre dècades, que ha donat forma a la personalitat literària d’una veu femenina vigorosa”. En una primera etapa entre 1961 i 1967 figures literàries tan rellevants com Jorge Luis Borges o Samuel Beckett van resultar premiats. Des de la recuperació del premi el 2011 l’han rebut Jorge Semprún, Juan Goytisolo, Enrique Vila-Matas, Ricardo Piglia i Mircea Cartarescu entre d’altres.

El 2020 Angle editorial publicarà *Memòria de noia*,
traduït per Valèria Gaillard

Els anys

Annie Ernaux

Traducció de Valèria Gaillard

Narratives

Angle Editorial

Els anys

Publicat originalment a França el 2008 i considerada la seva obra cabdal—ha estat distingit amb el Premi Marguerite Duras, de l'Acadèmia Francesa i l'Strega 2016, i ha quedat finalista del Man Booker Internacional. Emmanuel Carrère n'ha dit que és “un dels pocs grans llibres de la literatura contemporània” i John Banville, que “és una revolució en l'art de l'autobiografia i en el mateix art”.

Pere Antoni Pons al Diari ARA l'ha qualificat de **“magnífic llibre perquè Ernaux sap donar forma i expressar fets complexos, idees profundes i estats d'ànim intransferibles gràcies a una prosa desapassionada però vibrant, densa però neta i precisa”**.

Traduït per Valèria Gaillard

Escrita a partir de fotografies, anotacions del seu diari íntim, cançons i objectes personals que evoquen moments puntuals de la seva vida —el descobriment de la sexualitat, la maternitat, la mort dels seus pares, la carrera professional— *Els anys* representa la culminació del projecte literari d'Annie Ernaux: lligar l'emancipació d'una dona amb independència de les convencions socials, amb el teló de fons del context polític i social del seu país: la Segona Guerra Mundial, la Guerra d'Algèria, el feminisme, la sexualitat, la cultura popular, el consumisme, la revolució digital, etc.

Els anys comprèn sis dècades de la vida de l'autora i de França, des del seu naixement el 1940 fins el 2006: “El que aquest món ha imprès en ella i els seus contemporanis, i que ella utilitzarà per reconstituir un temps comú, aquell que ha lliscat des de fa tant de temps fins ara, i així, mitjançant la recuperació de la memòria col·lectiva en una memòria individual, donar la dimensió viscuda de la Història”. L'escriptora mateixa ho explica al final del llibre: “No serà cap treball de rememoració, tal com s'entén generalment, amb l'objectiu de narrar una vida, una explicació del jo. Ella només mirarà dins seu per trobar-hi el món, la memòria i l'imaginari dels dies passats del món, copsar el canvi d'idees, de creences i de sensibilitat, la transformació de les persones i del subjecte”.

Aquesta autobiografia —o auto-socio-biografia com l'ha anomenat l'autora—, escrita no en primera persona sinó en un “nosaltres” coral, que sovint es converteix en la tercera persona “ella”, és la demostració que és possible escriure tant en primera persona com des d'un punt de vista col·lectiu: situant la història particular dins del context històric d'una generació, fent-la extensible a aquelles dones d'una generació de qui s'esperava que seguissin les convencions socials (casar-se, tenir fills i desviure's pel seu marit) i van lluitar per assolir l'autonomia sexual i social.

Els anys és la primera obra en què l'escriptora normanda no ficciona la seva vida sinó que es manté fidel al seus autèntics records, al món on ha viscut al llarg dels anys. “Totes les imatges desapareixeran”, escriu al principi del llibre. “S'esvairan totes de cop com ho han fet els milions d'imatges que hi havia darrere els fronts dels avis morts mig segle enrere, dels pares també morts”. Escriu per mirar de capturar aquells moments que estan a punt de desaparèixer per sempre: “En les converses al voltant d'una taula de festa tan sols serem un nom i el nostre rostre s'anirà esborrant cada vegada més fins a desaparèixer en la massa anònima d'una generació llunyana”; perquè les fotos de família que van quedar atrapades en un moment temporal concret puguin arribar a les generacions futures.

Descripció de la vida quotidiana

Les fotos de la seva vida li serveixen a l'autora per parlar-nos d'uns fets personals i d'una època amb els quals molta gent —siguin homes o dones, francesos o no— s'hi pot sentir identificada: “França era immensa, integrada per poblacions que es distingien pels seus aliments i les seves maneres de parlar [...] La majoria de vides es desenvolupaven dins del mateix perímetre d'una cinquantena de quilòmetres”. Una època en què “París representava la bellesa i la potència, un conjunt misteriós, temible”.

En la França de la postguerra, els àpats familiars representaven el moment en què s'explicaven els esdeveniments de la memòria col·lectiva —en què només hi havia misèria i gana— i es cantaven cantant himnes patriòtics: “Les veus barrejades dels convidats componien el gran relat dels esdeveniments col·lectius, als quals, a base d'insistir, podríem creure que també havíem assistit”.

Religió

Tot sovint, als records de penúries econòmiques s'hi unien els de la religió: “Vivíem en l'escassetat més absoluta. D'objectes, d'imatges, de distraccions, d'explicacions d'un mateix i del món, limitats al catecisme i als sermons de quaresma”. Omnipresent en el dia a dia de les persones, exercia de veritable guia de vida: “La religió era el marc oficial de la vida i regulava el temps. Els diaris proposaven menús de quaresma i el calendari de correus en marcava els diferents estadis de la Septuagèsima a Pasqua. No menjàvem carn el divendres. La missa de diumenge no deixava de ser una ocasió per mudar-se, estrenar un vestit, posar-se un barret”.

Sexe

En aquella societat el sexe era “la gran sospita de la societat que en veia senyals pertot arreu, als escots, les fal·dilles estretes, l'esmalt vermell de les ungles, la roba interior negra, el biquini”, i es convertia en quelcom fora de l'abast de les dones: “Els anys de masturbació abans de tenir el permís per fer l'amor dins del matrimoni eren interminables. Al llit o als lavabos, ens masturbàvem davant la mirada de la societat sencera”. La repressió sexual de la societat va fer que aquella nena de 15 anys, quan sortia de missa els diumenges, portés “mitges i talons alts per demostrar que pertany a la categoria de les noies i que la poden seguir pel carrer”, que llegís novel·les de fulletó, que s'imaginés “històries i trobades fictícies que acaben en orgasmes, a la nit, sota els llençols” i que comencés als 17 anys un diari íntim “on descriu el seu tedi, la seva espera de l'amor amb un vocabulari novel·lesc i grandiloqüent”.

Naixement del capitalisme

Degut a l'època de bonança econòmica que tot just començava, “la gent es refiava que amb l'adquisició de coses construïrien una vida millor”. Els espais s'ampliaven i la gent marxava de vacances cada vegada més lluny. Uns anaven a la platja, i els altres —els més rics— a la Côte d'Azur o a l'estranger. A més, calia demostrar a la família —com en el cas de l'autora— que una vegada casada i amb fills l'ascens social era tota una realitat: “Convidàvem els sogres a dinar per mostrar-los que ens havíem instal·lat com cal i fins i tot amb més gust que la resta de germans i germanes. Les converses petitburgeses abordaven el tema del treball, les vacances i els cotxes [...] Tinc por d'instal·lar-me en aquesta vida tranquil·la i confortable, d'haver viscut sense haver-me'n adonat”.

Maig del 68

Un altre dels temes centrals d' *Els anys* és el Maig de 1968, “el primer any del món”. Als 28 anys, casada i amb un fill, l'escriptora normanda va seguir amb molta atenció “els aldarulls de les universitats parisenques, els enfrontaments amb la policia, les barricades al Barri Llatí i els còctels Molotov” i admirava la valentia d'aquells joves: “Nosaltres, que no havíem lluitat mai per les condicions de treball, que no volíem en el fons les coses que compràvem, ens reconeixíem en aquells estudiants no gaire més joves que nosaltres que llançaven llambordes a la policia antiavalots. Llançaven al poder, en lloc nostre, els anys de censura i repressió”.

A principis dels anys 1970, en plena societat de consum, “els ideals de maig es convertien en objecte i diversió. [...] compràvem a la FNAC una cadena d'alta fidelitat, un radiocasset Grundig, una càmera supervuit Bell i Howell, amb la impressió d'utilitzar la modernitat amb fins intel·ligents. Per a nosaltres i a través de nosaltres, el consum es purificava”.

La consciència de consumir en excés, una vida familiar monòtona i la sensació de malestar a la feina (“ser professora mèsquinça per dins”) van dur Ernaux a plantejar-se en quina mesura el Maig de 1968 era el responsable de tot: “Seria més feliç amb un altre tipus de vida?”. Mudar-se a una ciutat de la regió parisenca li va semblar en aquell moment el pas natural per mirar de sortir d'aquell bloqueig: “Ens havien trasplantat en un altre espai temps, en un altre món, segurament el del futur [...] Ja no voldríem tornar al que per a nosaltres s'havia convertit, de forma indiferenciada, «la província»”.

La traductora Valèria Gaillard destaca:

"Annie Ernaux té una prosa mesurada, sense floritures, i tant descriu les fotografies amb la fredor d'un informe, com rememora les converses dels dinars familiars preservant la frescor de la paraula viva. Respectar la seva cadència, a voltes poètica, així com el grau de sinceritat i honestat de la veu narradora ha estat un dels reptes majors de traduir-la al català. Ernaux no usa el llenguatge de manera convencional -comes, punts, punts i apart, paràgrafs a l'ús...- sinó que més aviat l'adapta al seu "dir essencial" sense caure, però, en l'experimentació críptica. El més laboriós segurament ha estat capejar tots els referents culturals, socials i històrics francesos: anuncis televisius, productes, marques, noms de botigues, actors, cançons, etc. Quan ha estat necessari perquè no s'entenia a què feia referència l'autora hi hem afegit una nota explicativa. La fluïdesa de la lectura, tanmateix, no s'ha vist afectada."

ALTRES LLIBRES d'Annie Ernaux

La otra hija (2011), sobre la seva germana gran que va morir de diftèria, als sis anys, a qui no va arribar a conèixer; *Regarde les lumières mon amour* (2014), un diari que va escriure al llarg d'un any sobre les visites que feia a un supermercat dels afores de París; *Los armarios vacíos* (1974), novel·la autobiogràfica sobre una estudiant universitària que avortava; *La mujer helada* (1981), en què una dona que viu immersa en un veritable infern conjugal, sent la necessitat d'escapar de les obligacions de ser mare i bona esposa per tal de tenir la seva pròpia carrera intel·lectual.

El llibre amb el que va iniciar un nou tipus de literatura -el que Ernaux anomena "relat auto-socio-biogràfic" - és *El lugar* (amb el qual va guanyar el premi Renaudot el 1984), un retrat emocionant i entenedor sobre el seu pare i la cultura a la que pertanyia. Destaca per l'ús d'una escriptura plana, gairebé documental mitjançant la qual Ernaux es desprèn de qualsevol element accessori que pugui despistar al lector.

L'altra figura fonamental a la seva vida és la seva mare, a qui ha dedicat dos llibres: *Una mujer* (1988), retrat sobre la distància que s'havia anat creant entre ambdues, no només pel conflicte generacional sinó per l'ascens social de la filla. *No he salido de mi noche* (1997) és el diari que l'autora va començar a escriure al principi de la malaltia de la seva mare, fins a la seva mort el 1983.

A *La vergonya* (1997), s'ocupava d'un episodi de la seva infància que l'obsessionava: el dia en què el seu pare va estar a punt de matar la seva mare. A *Memòria de noia* (2016), -el seu últim llibre publicat a França, que Angle Editorial publicarà el 2020- reconstrueix a partir de fotografies i cartes personals la seva primera relació sexual quan tenia 18 anys, l'estiu del 1958. Una experiència traumàtica que va marcar per sempre la seva relació amb els homes. A la fi d'aquell estiu un altre fet li va causar, també, una impressió d'allò més profunda: la lectura d'*El segon sexe*, de Simone de Beauvoir, llibre gràcies al qual va descobrir qui volia ser. *El acontecimiento* (2000) és el relat del seu avortament al 1963 quan encara era il·legal a França.

Sobre la seva relació amb els homes se'n va ocupar a *Pura pasión*(1991), *Se perdre* (2001) i *El uso de la foto* (2005), aquest últim quan l'escriptora estava seguint un tractament pel càncer de pit.

Els seus llibres sempre tenen com a tema de fons la relació entre la vida i la literatura: "Sempre vaig voler escriure com si quan allò es publicués jo ja no hi fos, escriure com si estigués a punt de morir i ja no hi haguessin jutges". O com fa a *Écrire la vie* (2011): "Escriure no ha estat mai un substitut de l'amor sinó quelcom més que l'amor o la vida".